

Valsts kanceleja

NEVALSTISKO ORGANIZĀCIJU UN MINISTRU KABINETA
SADARBĪBAS MEMORANDA ĪSTENOŠANAS PADOME

Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1520, tālr. 67082949, e-pasts nvo@mk.gov.lv, www.mk.gov.lv

Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padomes sēdes protokols Nr. 5.3.2./6

2026. gada 27. aprīlī

Rēzeknes novada domē, Atbrīvošanas aleja 95a, Rēzekne / attālināti Webex platformā

Sēdi vada:

Raivis Kronbergs, Valsts kancelejas direktors, Memoranda padomes vadītājs

Sēdē piedalās padomes locekļi (un to aizvietotāji):

1. Georgs Rubenis, nodibinājuma "Fonds "PLECS"" valdes loceklis, Memoranda padomes vadītāja vietnieks
2. Kirils Solovjovs, biedrības "Ar pasaules pieredzi Latvijā" Rīcībpolitikas darba grupas vadītājs
3. Inga Birzgale, biedrības "Latvijas Jaunatnes padome" prezidente
4. Agita Pleiko, biedrības "Vidusdaugavas NVO centrs" valdes priekšsēdētāja
5. Uldis Dūmiņš, biedrības "Zemgales NVO centrs" valdes priekšsēdētājs
6. Āris Ādleris, biedrības "Alianse Pārnozāriskai Ilgtspējīgai Attīstībai" prezidents
7. Jānis Rozītis, nodibinājuma "Pasaules Dabas fonds" direktors
8. Kristīne Zonberga, biedrības "Latvijas Pilsoniskā alianse" direktore
9. Iveta Muceniece (aizvieto Dimitriju Trofimovu), Iekšlietu ministrijas pārstāve
10. Ieva Braunfelde (aizvieto Baibu Bāni), Finanšu ministrijas Administrācijas vadītāja
11. Diāna Jakaite (aizvieto Ingu Alliku), Labklājības ministrijas valsts sekretāra vietniece
12. Agnese Lāce (aizvieto Daci Vilsoni), Kultūras ministre
13. Mihails Papsujevičs, Tieslietu ministrijas valsts sekretārs

Citi sēdes dalībnieki:

Zane Legzdiņa-Joja – Valsts kanceleja

Elīna Grīnhofa – biedrība "Latvijas Pilsoniskā alianse"

Sandra Feldmane – biedrība "Latvijas Pilsoniskā alianse"

Ulla Čonka – biedrība "Latvijas Pilsoniskā alianse"

Ilga Šuplinska – biedrība "Latgaliešu kultūras biedrība"

Guntars Skudra – Rēzeknes novada pašvaldība

Ērika Teirumnieka – Rēzeknes novada pašvaldība

Andris Saulītis – Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Dainis Mjartāns – Latgales kongresa lēmumu izpildes padome

Ieva Strode – Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija

Ilze Jureviča – Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija

Roberts Zīle – Eiropas Parlaments

Iveta Blaua – Centrālā vēlēšanu komisija
 Ingrīda Bernāne – Latgales plānošanas reģiona administrācija
 Inta Brence – Rēzeknes novada pašvaldība
 Zane Vāgnere -Kultūras ministrija
 Jeļena Šaicāne – Kultūras ministrija
 Juris Dzelme – nodibinājums "Augstākās izglītības kvalitātes centrs"
 Katrīna Leitāne – biedrība "Latvijas Jaunatnes padome"
 Kristīne Ancāne – Finanšu ministrija
 Sandra Sprudzāne – Rīgas Tehniskās universitātes Rēzeknes akadēmija
 Sandra Palma –biedrība "Ludzas rajona partnerība"
 Ivo Dembovskis – Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras Latgales reģionālā padome
 Staņislavs Šķesters – biedrība Latvijas meliorātoru biedrība
 Egita Terēze Jonāne – portāls "Lobs.lv"
 Regīta Zeiļa – biedrība "Nezināmā Rēzekne"
 Laura Spundere – biedrības "Volūda" un "Nezināmā Rēzekne"
 Aldis Adamovičs – Preiļu novada pašvaldība
 Edgars Romanovskis – biedrība "Mežvidu lauksaimniecības un tehnoloģiju parks"
 Daiga Miščenko – Rēzeknes novada pašvaldība
 Ineta Elksne – biedrība "Rēzeknes novada partnerība"
 Sabīne Sīle – nodibinājums "Ilgspējas fonds"
 Sergejs Maksimovs – Balvu novada pašvaldība
 Andris Eglājs – Satiksmes ministrija
 Ēriks Teirumnieks – Latvijas Republikas Saeima
 Alīna Gendele – Latvijas Republikas Saeima
 Viktorija Pleškāne – Latvijas Republikas Saeima
 Valdis Maslovskis – Latvijas Republikas Saeima
 Anna Rancāne – Latvijas Republikas Saeima
 Jekaterina Drelinga – Latvijas Republikas Saeima
 Margarita Kolosova
 Sandis Mesters – Rēzeknes novada Dekšāres pagasta iedzīvotāju konsultatīvā padome
 Jolanta Smāne
 Žanete Eglīte – Kultūras ministrija
 Vita Briže – Aizsardzības ministrija
 Boriss Kņigins – Veselības ministrija
 Jāzeps Buļs – biedrība "Latgaliešu kultūras biedrība"
 Evika Muižniece – biedrība "Latgaliešu kultūras biedrība"
 Veronika Dundure – biedrība "Latgaliešu valodas, literatūras un kultūrvēstures skolotāju asociācija"
 Ināra Groce – biedrība "ESTO"

Protokolē:

Amālija Brūvere – biedrības "Latvijas Pilsoniskā alianse" pilsoniskā dialoga programmas koordinatore

Sēdi sāk: plkst. 10.30

Sēdes darba kārtība:

	Jautājums	Ziņo/Uzaicinātie
--	-----------	------------------

1.	Par 27.04.2026. sēdes darba kārtības apstiprināšanu	Raivis Kronbergs Valsts kancelejas direktors, Memoranda padomes vadītājs
2.	Kā stiprināt iedzīvotāju līdzdalību pašvaldībā: Rēzeknes novada pieredze un iniciatīvas	Guntars Skudra Rēzeknes novada domes priekšsēdētājs
3.	Droša mediju telpa Austrumu pierobežā: dezinformācijas izaicinājumi un SEPLP stratēģiskās prioritātes	Andris Saulītis Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes loceklis Dainis Mjartāns Latgales kongresa lēmumu izpildes padomes loceklis
4.	Latvijas Austrumu pierobežas attīstības iespējas: ekonomikas stiprināšana, drošība un atbalsts vietējām kopienām (Rīcības plāns 2025–2027, ES pakts un citas iespējas)	Ieva Strode Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas Valsts ilgtspējīgas attīstības plānošanas departamenta Reģionālās attīstības plānošanas nodaļas vecākā eksperte Ilze Jureviča Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas Valsts ilgtspējīgas attīstības plānošanas departamenta Reģionālās attīstības plānošanas nodaļas vecākā eksperte Roberts Zīle Eiropas Parlamenta viceprezidents
5.	Dažādi: <ul style="list-style-type: none"> • Aktuālais par gatavošanos 15. Saeimas vēlēšanām • Nākamās sēdes norises laiks un darba kārtība 	Iveta Blaua Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētāja vietniece Raivis Kronbergs Valsts kancelejas direktors, Memoranda padomes vadītājs

1. jautājums

27.04.2026. sēdes darba kārtības apstiprināšana

Ziņo: R. Kronbergs
Izsakās: K. Zonberga

R. Kronbergs sveic sēdes dalībniekus Latgales kongresa dienā.

K. Zonberga rosina papildināt darba kārtības punktu "Dažādi" ar informāciju par nepieciešamību savlaicīgi iesaistīt sociālos un sadarbības partnerus un nodrošināt partnerības

principa ievērošanu Eiropas Savienības (ES) daudzgadu budžeta jeb Daudzgadu finanšu shēmas 2028.-2034.gada plānošanā.

Lēmums:

1. Iekļaut K. Zonbergas pieteikto tematu darba kārtības punktā "Dažādi".
2. Apstiprināt 27.04.2026. darba kārtību.
3. Pieņemt zināšanai, ka Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padome rakstiskajā lēmumu pieņemšanas procedūrā, kas noslēdzās 2026. gada 12. maijā, darbam valsts pētījumu programmas "Sabiedrības noturība: saliedētības un informācijas telpas mijiedarbība" stratēģiskās vadības padomē deleģēja biedrības "Čiekurkalna attīstības biedrība" valdes locekli Tomu Jansonu (par – 10), biedrības "Latvijas Lauku forums" valdes locekli un biedrības "Krāslavas rajona partnerība" administratīvo vadītāju Zani Ločmeli (par - 9, pret – 1) un biedrības "Latvijas Poļu biedrība" pārstāvi Henriku Danusēviču (par – 6, pret - 4).

2. jautājums

Kā stiprināt iedzīvotāju līdzdalību pašvaldībā: Rēzeknes novada pieredze un iniciatīvas

Ziņo: G. Skudra

Izsakās: Ā. Ādlers, A. Lāce, A. Pleiko, R. Kronbergs, I. Birzgale, S. Šķesters

G. Skudra sveic Latgales kongresa dienā un Memoranda padomes izbraukuma sēdē. Iepazīstina ar Rēzeknes novadu, kurā dzīvo 28 543 iedzīvotāji un izveidotas piecas iedzīvotāju apvienības, kurās iekļauti 28 pagasti un 1 pilsēta, un 30 iedzīvotāju padomes. Iedzīvotāju padomes tiek veidotas kopš 2009. gada un darbojas katrā novada teritoriālajā vienībā. Nolikumā paredzēts, ka jāstiprina iedzīvotāju iesaiste novada attīstībā un lēmumu pieņemšanā, jānoskaidro to viedoklis un priekšlikumi, izmantojot kopsapulces, aptaujas un citus līdzekļus. Katrā pagastā ir pieejams līdzdalības budžets ar kopējo finansējumu 90 440 EUR

Rēzeknes novada pašvaldība piedāvā projektu konkursus sociālajā, kultūras un jauniešu jomā, piemēram, biedrība "Sociālās sadarbības tilts" kopā ar citām biedrībām īstenoja pozitīvisma festivālu Viļānos. Tāpat novadā aizvadīti trīs iedzīvotāju forumi, kur pārstāvētas iedzīvotāju padomes, kopienas un pašvaldības pārstāvji.

Tiek mērķtiecīgi organizēts darbs ar jaunatni – jaunatnes darbinieki ir gandrīz katrā pagastā un pārvaldē.. Ik gadu apstiprina piecus jauniešu projektus, kurus izraugās konkursā. Novadā pastāv arī vairākas jauniešu biedrības, kuras organizē pasākumus.

Ā. Ādlers pauž, ka tieši no Rēzeknes novada nāk nenovērtējama pieredze iedzīvotāju iesaistē, jo šeit aizsākās iedzīvotāju padomju tradīcija.

A. Lāce novērtē, cik daudz ir iespējams izdarīt vienas pašvaldības ietvaros. Viesojoties pagastos un tiekoties ar iedzīvotāju padomēm var novērot, ka iedzīvotāji zina, kā īstenot idejas. Vērs uzmanību, ka kopienu iniciatīvas saņems atbalstu "Drošas kopienas" programmā, un 12 no šīm iniciatīvām ir no Latgales reģiona. Pauž, ka tas vairos iedzīvotāju aktivitāti.

A. Pleiko norāda, ka ir prieks redzēt atbalstu jauniešiem, bet realitātē sabiedrība ļoti strauji noveco. Jautā, kā Rēzeknes novada pašvaldība atbalsta aktīvos seniorus? Sabiedrības integrācijas fonds (SIF) ir izsludinājis projektu konkursu senioru skolu organizēšanai, kur, cerams, varēs redzēt vietējo iedzīvotāju pieteikumus.

G. Skudra atklāj, ka ir sagatavoti trīs projekti senioru skolu projektu konkursam. Senioriem ir iespēja piedalīties iedzīvotāju padomēs un lielākajā daļā padomju ir senioru pārstāvji, un viņiem ir savs viedoklis un vēlmes, ar kurām vērsas pie pašvaldības un kas tiek atbalstītas. No senioriem gaida iniciatīvu norādīt uz vajadzībām.

R. Kronbergs norāda, ka šī ir trešā Memoranda padomes izbraukuma sēde. Pirmā bija Jēkabpilī, kur bija ļoti aktīvi seniori, savukārt Liepājā aktīvāki bija jaunieši.

I. Birzgale atklāj, ka Rēzekne ir 2026. gada jauniešu galvaspilsēta un novērtē, ka prezentācijā vesels slaidis bija veltīts jauniešiem. Jautā, kāda ir jauniešu pārstāvniecība iedzīvotāju padomēs?

G. Skudra skaidro, ka jaunieši jau no 16 gadu vecuma var piedalīties iedzīvotāju padomēs un katrā padomē ir 1 līdz 2 jauniešu pārstāvji.

S. Šķesters pauž, ka aktivitātes ir vērtīgas, bet iedzīvotāju iespējas ietekmēt lēmumus, budžeta plānošanu un infrastruktūras izveidi ir kļuvušas vēl ierobežotākas kopš pašvaldību apvienošanas. Iespējams, būtu nepieciešams iedzīvotāju padomes izšķirt kā leģitīmu sastāvu, kas pārstāvētu visas teritorijas novadā pašvaldībā, nevis tikai centra teritorijas. Tāpat būtiski atšķiras šo iedzīvotāju intereses. Secina, ka jautājumi nav vienkārši, bet tie ir jārīcina.

R. Kronbergs pauž, ka šādi izaicinājumi ir noteikti arī citiem novadiem, tomēr Rēzeknes novadam jau ir labs tilts ar sabiedrību.

Lēmums:

Pieņemt zināšanai Rēzeknes novada pašvaldības sniegto informāciju.

G. Skudras prezentācija pieejama Ministru kabineta tīmekļvietnē – <https://www.mk.gov.lv/lv/media/26210/download?attachment>

3. jautājums

Droša mediju telpa Austrumu pierobežā: dezinformācijas izaicinājumi un SEPLP (Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes) stratēģiskās prioritātes

Ziņo: A. Saulītis, D. Mjartāns

Izsakās: S. Sīle, A. Lāce, R. Kronbergs, I. Šuplinska, E. T. Jonāne

A. Saulītis iepazīstina ar iedzīvotāju aptaujas rezultātiem, kuri liecina, ka sabiedrisko mediju iedzīvotāju sasniedzamība sociālajos tīklos, YouTube un televīzijā ir relatīvi augsta, tomēr Latvijas sabiedriskā medija (LSM) sasniedzamība Rīgā un Latgalē ir zemāka. Kaut gan šobrīd daudz tiek diskutēts par dezinformāciju, daudz lielāka problēma ir neinformētība, kad mediji vispār nenasniedz cilvēkus. Apstākļos, ja sabiedriskos mediju saturu nepatērē, Krievijas dezinformācija, kas darbojas caur vietējiem pseidoekspertiem, ir ar augstu iedarbības potenciālu. Uzsver, ka medijpratības veicināšanai, kas bieži tiek piesaukts kā risinājums pret dezinformāciju, nav panaceja – tā var radīt pretēju efektu, veicinot vispārēju neticību mediju saturam. Objektīvs un redakcionāli neatkarīgs saturs, kuram uzticas un kuru patērē, ir efektīvākais līdzeklis pret dezinformāciju. Šajā kontekstā mākslīgā intelekta sarunu boti (piemēram, ChatGPT, Google Gemini, Grok) kļūst par jaunu izaicinājumu informācijas vidē un noturībai pret dezinformāciju: puse Latvijas iedzīvotāju tos lieto regulāri, un uzticēšanās tiem ir augstāka nekā

sociālajos tīklos publicētajai informācijai. Vienlaicīgi tā ir zemāka nekā tradicionālajiem medijiem – gan sabiedriskajiem, gan komercmedijiem.

A.Saulītis skaidro, ka SEPLP stratēģiskās prioritātes un pieeja Latgalei paredz stiprināt LSM noturību gan ikdienā, gan krīzes apstākļos, vairojot sabiedrisko labumu un uzticēšanos, īpaši Latgalē, kur iedzīvotāji ir piesardzīgāki savos vērtējumos pret sabiedriskajiem medijiem, biežāk atturoties paust savu viedokli par uzticēšanos sabiedriskajiem medijiem, nekā pārējos reģionos. Latgaliešu valodas saturs šobrīd tiek veidots pamatā no studijām Rēzeknē un Daugavpilī, kura atklāta šogad, un tās augstais tehnoloģiskais līmenis spēj nodrošināt policentrisku satura veidošanu, tādējādi būtiski palielinot Latgales satura reprezentāciju sabiedriskā medija saturā.

Pēc Satversmes tiesas sprieduma par satura veidošanu svešvalodās SEPLP turpmāk būs jāpamato šāda satura veidošana, ņemot vērā spriedumā izteiktās tiesas atziņas. Vēl pirms sprieduma pasludināšanas sabiedriskais medijs no šī gada uzsāka jaunu pieeju mazākumtautību satura veidošanā, kā ietvaros iepriekš atsevišķi nodalītās redakcijas pēc etniskā principa ir apvienotas, pārtraucot etnisko segregāciju. Noslēgumā A.Saulītis uzsver, ka saskaņā ar iepriekšminēto Satversmes tiesas spriedumu saliedēta sabiedrība Latvijā veidrojama uz latviešu valodas pamata, un sabiedrisko mediju uzdevums ir –sniegt objektīvu un faktos balstītu informāciju visiem iedzīvotājiem.

S. Sīle uzsver, ka sabiedriskais medijs nav valsts medijs un no tā nedrīkst sagaidīt sabiedrības saliedēšanas funkcijas. Krīzes apstākļos valsts pārvaldei ir tendence stiprināt kontroli pār medijiem, bet cīņā pret dezinformāciju nedrīkst zaudēt demokrātiskās vērtības - redakcijām jāsauglabā pilnīga autonomija, jo uzticēšanās aug nevis caur cenzūru, bet caur gatavību runāt par sāpīgiem jautājumiem. S. Sīle jautā, kā SEPLP plāno pretoties spiedienam pastiprināt mediju cenzūru.

A. Saulītis komentē, ka ir vienota izpratne par nepieciešamību saglabāt mediju neatkarību. Uzsver, ka Satversmes tiesas spriedumā noteikts, ka SEPLP autonomija ir jāargā un tā ir Saeimas atbildība nodrošināt to. Eurostat dati rāda, ka uzticēšanās tūlītēji mazinās valstīs, kur reformas mazina mediju neatkarību.

D. Mjartāns informē, ka Latgalē ir lielākais reģionālo radiostaciju klausītāju īpatsvars Latvijā – 46% iedzīvotāju klausās reģionālās radiostacijas ne tikai automašīnā, bet arī mājās, un šī auditorija patērē saturu latviski, latgaliski un krieviski. Reģionālie mediji ir stratēģiski svarīgi, jo nacionālie mediji reģionos tiek uzlūkoti skeptiski – LTV ziņas tiek dēvētas par "Rīgas ziņām". Tomēr finansējums ir nopietns šķērslis: Mediju atbalsta fonda atbalsts Latgales reģionam kopš 2018. gada ir samazinājies (no ~221 000 līdz ~197 000 eiro gadā), izņemot 2022. gadu, kad papildu finansējums tika piešķirts Ukrainas kara atspoguļošanai. Citi atbalsta avoti – Ziemeļvalstu fonds un Aizsardzības ministrija – ir fragmentāri. Reģionālo radiostaciju konkurētspēju vājina arī nacionālo tīklu ekspansija Latgalē, kas piesaista reklāmdevējus, neizveidojot vietējam tirgum paredzētu saturu.

D. Mjartāns uzsver, ka Latgales mediji ģeopolitiskās situācijas kontekstā ir pietiekami neizmantots valsts stratēģiskās komunikācijas resurss. Reģionālie mediji var būt efektīvs līdzeklis sabiedrības noturības stiprināšanai, jo iedzīvotāji tiem uzticas vairāk nekā nacionālajiem medijiem – taču iedzīvotāji joprojām nav pietiekami noturīgi pret krāpnieciskām shēmām, un nepieciešama plašāka LSM iesaiste ar sabiedriskām kampaņām. Latgaliešu valodas lietotāju skaits samazinās, patlaban to lieto aptuveni 61 000 Latgales iedzīvotāju, tāpēc mediju loma valodas saglabāšanā ir kritiski svarīga. 71% iedzīvotāju atbalsta saturu latgaliešu valodā, un

Mjartāns aicina LSM veidot reģionālu radiostaciju, kas darbotos primāri latgaliešu valodā, balstoties uz jau esošo Rēzeknes studijas infrastruktūru.

A. Lāce komentē, ka reģionālā klātbūtne LSM ir prioritāte un tas ir izcelts mediju politikas pamatnostādņēs un atbalsta mehānismos. Reģionālajiem medijiem ir atsevišķa atbalsta programma, kur finansējums ir 9 miljoni eiro. MAF reģionālo mediju konkursos Latgales reģionam ir vidēji piešķirtas 650 000 – 680 000 eiro finansējuma. Caur biedrību "Volūda" saturs latgaliešu valodā saņem mērķētu atbalstu. Šogad ir ieviesta kapacitātes stiprināšanas atbalsta programma drukātajai preseī, kur finansējums ir 290 000 eiro. Turpmāk šajā programmā varēs pieteikties arī citi mediji. Mediju atbalsta fonda nolikumā sēdē minētās tēmas ir definētas kā prioritāras. Kultūras ministrija turpinās strādāt pie reģionālo mediju nostiprināšanas.

R. Kronbergs pateicas kultūras ministrei par apliecinājumu, ka reģionālie mediji ir prioritāte.

I. Šuplinska ziņo, ka biedrība "Latgaliešu kultūras biedrība" ir 2 gadus piedalījies Aizsardzības ministrijas rīkotajā projektu konkursā sabiedrības noturības un informatīvās telpas stiprināšanai Latgalē, kas ļāva pietuvoties cilvēkiem. Biedrība tikās ar pierobežas iedzīvotājiem un novēroja, ka viņi nepatērē medijus, it īpaši ne drukātos medijus, bet pa retam ieskatās sociālajos tīklos. Lai sasniegtu šo auditoriju, ir svarīga sabiedrisko organizāciju piesaiste, lai nodrošinātu klātienēs tikšanās. 30 gadu garumā jūtas atstāti un nepamanīti.

A. Lāce piekrīt, ka tikšanās ir nepieciešamas un tāpēc līdztekus mediju atbalstam tiek attīstītas "Drošas kopienas" programmas iniciatīvas. NVO fonda jaunā stratēģija un stiprināšana paredz īpaši atbalstīt reģionālās organizācijas. Uzsver, ka kapacitātes finansējuma izlietošanu un ietekmi var vērtēt un atgriezties pie ierastā, ja tas strādā labāk.

E. T. Jonāne uzsver, ka nevienu redakciju Latgalē neplāno slēgt. Rosina medijpratības veicināšanā iesaistīt profesionālus žurnālistus un reģionālos medijus. Tāpat politiķiem ir atbildība ierobežot melīgas informācijas izplatību. Reģionāliem medijiem ir grūti konkurēt ar bezmaksas pašvaldību izdevumiem.

R. Kronbergs secina, ka lielākais apdraudējums nav mūsu atšķirīgie viedokļi, bet neuzticības sēšana. Dezinformācija šķēļ, taču mūsu rokās ir to nepieļaut.

Lēmums:

Pieņemt zināšanai visu pušu sniegto informāciju.

A. Saulīša prezentācija pieejama Ministru kabineta tīmekļvietnē – <https://www.mk.gov.lv/lv/media/26219/download?attachment>

D. Mjartāna prezentācija pieejama Ministru kabineta tīmekļvietnē – <https://www.mk.gov.lv/lv/media/26213/download?attachment>

4. jautājums

Latvijas Austrumu pierobežas attīstības iespējas: ekonomikas stiprināšana, drošība un atbalsts vietējām kopienām (Rīcības plāns 2025–2027, ES pakts un citas iespējas)

Ziņo: I. Strode, I. Jureviča, R. Zīle

Izsakās: R. Zeiļa, A. Adamovičs, E. Romanovskis, A. Pleiko, I. Elksne, E. Teirumnieks

R. Zīle akcentē Austrumu pierobežas attīstības stratēģisko nozīmi, uzsverot, ka visa Latvija ir

Austrumu pierobežas reģions. Iezīmē galvenos attīstības virzienus – ekonomikas stiprināšanu, drošības veicināšanu un atbalstu vietējām kopienām, tostarp Rīcības plāna 2025.–2027. gadam un Eiropas Savienības (ES) iniciatīvu kontekstā.

R. Zīle norāda, ka Eiropas Komisija (EK) gatavo jauno daudzgadu budžetu, kura priekšlikums gaidāms 2026. gada vasarā, un tajā jau ir iestrādāts Austrumu pierobežas aspekts. Plānots, ka Kohēzijas politikas ietvarā Austrumu pierobežas statuss attieksies uz visu Latviju. Vienlaikus mērķis ir līdz 2026. gada beigām panākt vienošanos par daudzgadu budžetu, ņemot vērā, ka politiskie procesi, tostarp Francijas vēlēšanas 2027. gadā, var ietekmēt ES prioritātes.

R. Zeiļa jautā, kā līdz Eiropai aiznest Latvijas biedrību un nodibinājumu ne tikai finansiālās, bet arī saturiskās vajadzības un balsis. Kādos formātos un kādā procesā nodrošināt partnerības principa ievērošanu.

R. Zīle ziņo, ka šogad tiks izlemts finansējuma apjoms, un iesaka Finanšu ministrijai (FM) un Ārlietu ministrijai (ĀM), kas izstrādā prioritātes, sniegt pamatojumu Austrumu pierobežas plāna finansējumam. Tāpat nepieciešams strādāt ar nozaru ministrijām, lai tās var iesniegt pamatojumu FM un ĀM. Iesaka izmantot piemērus, kas sniedz argumentu politiskā līmenī piešķirt finansējumu attiecīgajai programmai.

A. Lāce komentē, ka EK ir saskatījusi nepieciešamību atbalstīt konkrētus reģionus kā Latvijas Austrumu pierobežu un Vidzemi. Ir vēl vairākas programmas, kur izcelt noturību un specifisko Latvijas novietojumu kā pamatojumu specifiskam finansējuma koeficientam. Tas ir virzīts programmā "Eiropa pilsoņiem", kas būs zem Agora EU lietussarga. Jautā, cik lielā mērā ir izceltas biedrību un nodibinājumu vajadzības Eiropas Parlamentā.

R. Zīle atbild, ka jaunajā daudzgadu budžetā ir maz iespēju noteikt prioritātes salīdzinājumā ar ikgadējo budžetu, bet šobrīd ir izšķirošais brīdis sniegt pamatojumu, ka mēs spējam apgūt finansējumu un esam izmantojuši esošajā daudzgadu budžetā sniegtās iespējas. Paredz, ka citām ES valdībām būs grūtības piešķirt lielāku finansējumu Austrumu pierobežas valstīm.

A. Adamovičs ziņo, ka maijā tiksies ar EK priekšsēdētājas izpildvietnieku R. Fito un iespējams arī ar EK priekšsēdētāju U. fon der Leienu. ES pakts iezīmē konkrētu finansējumu valstīm ES Austrumu pierobežā, bet dara bažīgus, ka no ES pozīcijām Austrumu pierobeža ir visa Latvija. Aicina atsevišķas programmas attiecināt tieši uz Latgali un daļu Vidzemes.

R. Zīle atgādina, ka EK Austrumu pierobežas programmās nav piešķirts finansējums vēl.

E. Romanovskis aicina valdību un ierēdniecību vienoties par finansējuma pārdali, norādot, ka Austrumu pierobežas resursi ir kritiski ierobežoti. Uzsver, ka sistēmā ir pārāk daudz kontroles mehānismu un pārāk maz reālo izpildītāju.

A. Pleiko jautā, vai Austrumu pierobežas jēdziens nebūtu jāattiecina uz visu Latvijas teritoriju – ja uzbrukums varētu notikt arī no jūras, tad robeža faktiski ir visapkārt.

R. Zīle norāda, ka Latvija attīstības ziņā atpaliek no Lietuvas un Igaunijas, kas dod pamatu pretendēt uz papildu finansējumu. Iesaka necīnīties par resursiem sašķeltā veidā, bet gan vienoties un lobēt finansējumu visai valstij kopumā.

I. Elksne informē, ka strādā ar kopienām un uzņēmējiem Leader programmas ietvaros. Jautā, vai ir veikts analītisks pētījums par to, kāpēc pieejamais finansējums netiek apgūts. Norāda,

ka esošie kritēriji neatbilst Latgales situācijai, jo prasība piesaistīt vismaz 200 000 EUR ir nesamērīga mazajiem uzņēmumiem. Aicina mainīt atbalsta nosacījumus.

A. Lāce min, ka vairākkārt ir aktualizēts tas, ka daudzi mazie uzņēmumi nekvalificējas atbalsta programmām.

I. Jureviča iepazīstina ar Austrumu pierobežas rīcības plāna 2025.–2027. gadam saturu un izpildes uzraudzību. Plānā iekļauti 58 pasākumi ar atbildīgajiem, sasniedzamajiem rezultātiem, laika rāmi un kopējo finansējumu 644 598 937 EUR. Virkne pasākumu – tostarp sabiedrības noturība pret dezinformāciju, veselības infrastruktūras nepārtrauktība un mazo pagastu bibliotēku atbalsts – netika iekļauti plānā finansējuma trūkuma dēļ. Katrus 3 mēnešus tiek apkopots progress plāna izpildīšanā.

I. Strode informē par Rīcības plāna Latvijas Austrumu pierobežas ekonomiskajai izaugsmei un drošības stiprināšanai 2025.–2027. gadam būtiskākajiem rezultātiem par situāciju uz š.g. 31.martu, tostarp minot, ka, piemēram, drošības jomā ir pabeigta žoga izbūve gan pie Krievijas (~280 km), gan pie Baltkrievijas (144 km) robežas, noslēgta piecu katastrofu pārvaldības centru būvniecība, turpinās militārās infrastruktūras attīstība Lūznavā un Daugavpilī, kā arī uzsākta multimediju studijas darbība Daugavpilī Latgales informatīvās telpas stiprināšanai. Ekonomikas jomā kā daži no rezultātiem tika minēti, ka ir paplašināta Latgales SEZ teritorija, iekļaujot Alūksnes novadu, ar grantiem atbalstīti 42 komersanti un uzlaboti valsts reģionālie autoceļi vairāk nekā 40 km garumā. Īstenoti vairāki pasākumi arī Rīcības plānā ietvertajā cilvēkresursu attīstības virzienā.

I. Jureviča informē, ka mākamajam plānošanas periodam 2028.–2034. gadam apzinātais investīciju pieprasījums no pierobežas pašvaldībām sasniedz 454 miljonus EUR – galvenokārt uzņēmējdarbības attīstībai (30%), klimata pasākumiem (25%) un noturības stiprināšanai (17%). Mērķis ir samazināt reģionālā IKP starpību par 5 procentpunktiem un palēnināt iedzīvotāju skaita kritumu. Tomēr virkne pasākumu – tostarp sabiedrības noturība pret dezinformāciju, veselības infrastruktūras nepārtrauktība un mazo pagastu bibliotēku atbalsts – netika iekļauti plānā finansējuma trūkuma dēļ.

A. Adamovičs jautā, vai plānā iekļautā rīcība radīt 550 jaunas NBS karavīra štata vietas ir izpildīta.

A. Lāce atbild, ka saskaņā ar NBS attīstības plānu šis mērķis virzās uz priekšu. Tas ir saistīts ar Valsts aizsardzības dienesta attīstību un aizsardzības nozarei veltīto finansējumu.

I. Strode informē, ka kopumā 2025. gadā 11 mēnešu laikā Valsts aizsardzības dienestā tika iesaukti 94 pilsoņi, un šī pasākuma izpilde pakāpeniski turpinās.

E. Teirumnieks lūdz skaidrot, kāpēc pasākumā ar mērķi sniegt atbalstu maziem un vidējiem uzņēmumiem ir ar izpildes rādītāju 13%.

I. Strode skaidro, ka kopumā šī Ekonomikas ministrijas pārziņā esošā pasākuma “1.2.3.1.pasākums “Atbalsts MVU”” ietvaros Austrumu pierobežā plānots piesaistīt finansējumu 7,4 miljonu EUR apmērā. Šobrīd pasākuma ietvaros ar grantiem ir atbalstīti 42 komersanti, nefinansiālu atbalstu ir saņēmuši 68 komersanti, tai skaitā 57 inkubācijas un 11 eksporta veicināšanas aktivitātē. Piesaistītais atbalsta apmērs ir atkarīgs no uzņēmēju intereses startēt šajā programmā un izmantot dotās iespējas, jo ir pieejams gana liels finansējums.

A. Lāce skaidro, ka viens ir uzņēmēju vēlmes, bet otrs ir kritēriji, kurus ir vērts pārskatīt.

R. Zeiļa aicina sniegt informāciju, vai tika iesaistīta pilsoniskā sabiedrība prioritāro virzienu izvirzīšanā. Jautā, kāpēc blokos drošība, ekonomika un cilvēkresursi neparādās pilsoniskā sabiedrība, kā arī, kā iesaistīt Latgales reģionu, kas ir mazāk aktīvs.

I. Jureviča skaidro, ka nozaru ministrijas sniedza priekšlikumus par vēlamajām iniciatīvām un esošo priekšlikumu (konceptu) var pilnveidot. Sabiedrības līdzdalības aktivitātes ir primāri iekļautas drošības sadaļā zem noturības un medijiem. Ja šis priekšlikums (koncepts) pārvērtīsies par oficiālu dokumentu, tad tiks ievērotas saskaņošanas procedūras.

A. Lāce informē, ka pilsoniskās sabiedrības attīstībai ir paredzēti citi plānošanas dokumenti kā saliedētas sabiedrības pamatnostādnes.

E. Romanovskis aicina plānā iekļaut mājokļu pieejamību un to stiprināt. Tāpat kredītlīdzekļu pieejamību, kas cieši saistīta ar komercīpašumu vērtību pierobežā, un izraisa lielu nevienlīdzību starp pierobežu un Rīgu. Arī Altum atbalsta pieejamība lauksaimniekiem Latgalē ir mazāka.

Lēmums:

Pieņemt zināšanai visu pušu sniegto informāciju.

VARAM prezentācija pieejama Ministru kabineta tīmekļvietnē – <https://www.mk.gov.lv/lv/media/26222/download?attachment>

5. jautājums

Dažādi

*Ziņo: I. Blaua, R. Kronbergs
Izsakās: G. Rubenis, K. Zonberga*

R. Kronbergs atgādina, ka izveidota plaši pārstāvēta starpinstitutionāla darba grupa Saeimas vēlēšanu nodrošināšanai un ka valdības sēdē drīzumā tiks prezentēts tās sagatavotais informatīvais ziņojums par aktuālo situāciju, kas tiks ievietots MK tīmekļvietnē.

I. Blaua iepazīstina ar 15. Saeimas vēlēšanu sagatavošanas gaitu: visās 42 pašvaldību vēlēšanu komisijās finansējums sadalīts un no 20. aprīļa aktīvi tiek slēgtas vienošanās, Latvijā darbosies 933 klātienē vēlēšanu iecirkņi, no kuriem 83,8% ir pilnībā pieejami cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Bijušas konsultācijas ar Sustento un Tiesībsarga biroju un citām biedrībām, lai uzlabotu vēlēšanu iecirkņu pieejamību. Ārvalstīs iecirkņi plānoti 37 valstīs. Kandidātu sarakstu iesniegšana paredzēta no 20. jūnija līdz 5. jūlijam, programmatūras kods tiks iesaldēts 30. jūnijā. Vēlēšanu diena ir 3. oktobris.

G. Rubenis pateicas par ziņojumu, jo būtiski redzēt, ka digitālās vēlēšanu sistēmas sastāv no vairākām platformām, kā arī vērtīgi uzzināt par lēmumu pieņemšanas procesu.

R. Kronbergs piekrīt, ka demokrātija ir mūsu rokās un aicina visus doties vēlē. Informē, ka visi svarīgie termiņi tiks publiskoti. Tāpat plānotas aicinošas vēlēšanu kampaņas un par to būs informācija turpmākajās Memoranda padomes sēdēs.

K. Zonberga informē, ka jau notiek darbs nacionālā līmenī investīciju prioritāšu noteikšanā, jo FM ir izsūtījusi aicinājumu ministrijām līdz 15. maijam tās definēt. Partnerības princips nosaka, ka pilsoniskā sabiedrība ir jāiesaista finansējuma plānošanā, bet nozare nav tikusi iekļauta konsultācijās. LPA ir izsūtījusi vēstuli ministrijām ar aicinājumu īstenot partnerības principu.

A. Lāce apliecina, ka saņēmusi LPA vēstuli ar aicinājumu iekļaut pilsoniskās sabiedrības sektoru konsultācijās, un norāda, ka KM ir veikusi plašas konsultācijas ar biedrībām un nodibinājumiem kultūras, mediju un kopumā pilsoniskās sabiedrības nozarē. Aicina kādā no nākamajām Memoranda padomes sēdēm izskatīt Es fondu plānošanas procesu iekļaujot arī Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2050. gadam un Nacionālā attīstības plāna izstrādes procesu un laika grafiku, lai pilsoniskā sabiedrība ir iesaistīta.

Lēmums:

1. Pieņemt zināšanai visu pušu sniegto informāciju.
2. Izsūtīt visām nozaru ministrijām aicinājumu īstenot partnerības principu un veikt savlaicīgas konsultācijas ar pilsoniskās sabiedrības sektoru Eiropas Savienības daudzgadu budžeta jeb Daudzgadu finanšu shēmas 2028.-2034. gada investīciju prioritāšu plānošanā.
3. Plānot kādā no nākamajām Memoranda padomes sēdēm informēt pilsonisko sabiedrību par Eiropas Savienības daudzgadu budžeta 2028.-2034. gadam, Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2050 un Nacionālā attīstības izstrādes procesu un laika grafiku.
4. Pieņemt zināšanai, ka nākamā Memoranda īstenošanas padomes sēde notiks 2026. gada 3. jūnijā.

Sēdi slēdz: plkst. 13.28

Sēdes ieraksts pieejams Ministru kabineta *Youtube* kontā: <https://www.youtube.com/live/yg3QoEc7VNs>

Sēdes vadītāja vietā:

Nodibinājuma "Fonds "PLECS"" valdes loceklis,
Memoranda padomes vadītāja vietnieks (paraksts*) G. Rubenis

Sēdi protokolēja:

biedrības "Latvijas Pilsoniskā alianse"
pilsoniskā dialoga programmas koordinatore (paraksts*) A. Brūvere

* Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu

Protokols sagatavots, veicot valsts pārvaldes deleģēto uzdevumu – Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padomes sekretariāta darbības nodrošināšana, kas tiek īstenots ar Valsts kancelejas finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.